

משמעות שחר מצות עורלה

הקדמה



בפרשת השבוע מובאים דינים הקשורים לאכילה של פירות האילן:

° ב-3 השנים הראשונות – הפירות הם בגדל 'ערלה' ואסורים באכילה.

° בשנה הרביעית – הפירות קדושים וצריך לאכול אותם רק בירושלים.

° בשנה החמישית – מותר לאכול את הפירות ללא הגבלה.

על השנה החמישית כותבת התורה: "ובשנה החמישית תאכלו את פרי להוסיף לכם תבואתו אני ה' אלקיכם". (יט, כה)

רש"י



"להוסיף לכם תבואתו" - המצוה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שבשכרה אני מברך לכם פירות הנטיעות. היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מצטער בו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו"

הסבר דברי רש"י



הקב"ה מבטיח לבני ישראל שבזכות שמירת מצוות התורה בנוגע לפירות האילן בארבעת השנים הראשונות לנטיעה, הוא יעניק להם ברכה שבשנה החמישית תהיה להם תוספת וברכה בתבואת הפירות. רש"י מוסיף את דברי רבי עקיבא שהבטחה זו נאמרה בעקבות כך שהיצר הרע יכול להגיע ליהודי ולייעץ לו שלא להקשיב למצוות התורה לשמור את ארבעת השנים בגלל ההפסד מכך. לכן הקב"ה מבטיח תוספת ברכה.

שאלות



1. מדוע רש"י מאריך הרבה ומרחיב בפירושו: "המצווה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שבשכרה אני מברך לכם פירות הנטיעות" ?

2. מדוע רש"י מביא את דברי רבי עקיבא ?

נקודת הביאור



בקריאת הפסוק "ובשנה החמישית תאכלו את פרי להוסיף לכם תבואתו אני ה' אלקיכם", מתעוררת שאלה: בדרך כלל כאשר כתוב בתורה מצווה מסוימת, השכר שלה מופיע בלשון 'למען', כדי להדגיש את השכר. ואילו כאן לא כתוב שהשמירה על דיני הפירות היא "למען" אוסיף לכם תבואתו", אלא כתוב – "להוסיף לכם תבואתו". כלומר שיש משהו מיוחד דווקא במצווה הזאת, שכל התכלית והמטרה שלה היא כדי להוסיף לכם תבואה. כלומר שאפשר לקיים את המצווה הזו מלכתחילה בכוונה לקבל שכר.

משמעות שכר מצות עורלה

תשובות



1. רש"י מאריך בפירושו כדי ללמד אותנו 2 דברים על המצווה:
 - א. **כוונה** – האדם שמקיים את המצווה יכול להתכוון לעשייתה כדי לקבל את שכרה: "המצווה הזאת שתשמרו **תהיה להוסיף** לכם תבואתו".
 - ב. **הסיבה** – שמותר לאדם לקיים את המצווה בצורה זו היא משום שהקב"ה התיר זאת באופן מיוחד עבורה: "**שבשכרה** אני מברך לך פירות הנטיעות".
2. רש"י מביא את דברי רבי עקיבא כדי להסביר במה שונה מצוה זו משאר כל המצוות. מצווה זו קשה מאוד לקיימה, משום שיהודי עובד על האילן, נוטע, משקה, גוזם וכו' ולא יכול לאכול את הפירות שגדלים מול עיניו. צער זה יכול לגרום ליצר הרע לטעון שבעצם האדם מפסיד מכל המצווה הזו, ולכן התירו לעשות את המצווה בכוננת תחילה לקבל שכרה. וכוונה זו תעזור ליהודי במשך 4 השנים להתגבר על טענת היצר הרע.

ההוראה לחיים



- רש"י הזכיר את שמו של רבי עקיבא, ובכך הוא רצה ללמד אותנו מסר עצום: רבי עקיבא שאמר "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה", שהיה רגיל לזכות את ישראל, רצה גם כאן ללמד זכות על יהודי שהגיע למדרגה כזו שהדרך היחידה להשפיע עליו היא באופן של הבטחה כנגד היצר הרע. ולכן רש"י מדייק: "**היה** רבי עקיבא אומר", שהוא היה נוהג לחזור הרבה על מאמר "דיברה תורה כנגד יצר הרע".
- לימוד הזכות של רבי עקיבא נוצר מכך שהיה במצב דומה: רבי עקיבא חזר בתשובה רק בגיל 40 והלך ללמוד תורה רק לאחר שהובטח לו שכר אם ילמד תורה. כלומר הוא היה במצב דומה ליהודי שנוטע אילן ומצטער מכך שאינו יכול לאכול את הפירות, אבל הבטחת השכר עזרה לו להתחיל ללמוד תורה. ולבסוף הפך להיות **גדול מאוד בתורה**, וממנו יצאו גדולי ישראל. ומכאן אנו רואים שגם עשיית המצוות כדי לקבל שכר יכול להביא לבסוף את האדם לדרגה נעלית מאוד, ולקיום התורה והמצוות רק לשם שמים.